

Ni zastupnička ni direktna demokracija

Danas među pojedincima ne postoji izravan i horizontalan način razmišljanja i djelovanja, kao ni slobodni međuljudski odnosi, budući da država oblikuje sva društvena ponašanja. Ljudske odnose nadziru institucije, smještaju društveni život u okvire Pravila, obaveza i linearnih procedura koje treba slijediti, gdje je čin zastupanja postao jedina dužnost koju treba izvršavati ako želimo i dalje egzistirati.

Živjeti uzastopno putem posrednika ili zastupnika ukazuje na stupanj moći kojeg je dosegla demokracija, sistem koji konkretizira nadzor države nad društvom. Stećemo dojam da u privlačnom spektaklu svojih zamjenjivih i samonametnutih uloga sve ideologije koegzistiraju u nekoj vrsti uzajamne suradnje, gdje prijevara poziva svoje glumce/gledatelje, u obligatnoj bijednoj igri, na konzamaciju svih iluzija koje svakidašnji rutinski život proizvodi.

Zato je “dobronamjernima”, racionalistima i materijalistima, izgledalo najlogičnije razviti kritiku prema sistemu zastupničke demokracije, prepuštajući se pojmu Demokratske Demokracije, kao jedinom realnom jamstvu svih sloboda, budući da izvan granica demokracije može opstati samo najbrutalnija diktatura. Takva im logika postupnog prijelaza, prodirući u dubine njihovog uma, daje osjećaj da su napokon doveli u red vlastite težnje. Potaknuti ovom neobuzdanom željom za Političkim realizmom čak su i neki anarhisti došli do zaključka kako se Anarhija može ostvariti samo uz prethodnu realizaciju direktne demokracije u revolucionarnoj fazi, živeći tako u obmani da će, pošto ih više neće optuživati za “utopizam”, proletherske mase moći bolje shvatiti njihove težnje.

No, razmotrimo ukratko što bi se desilo kad bi se ona zaista obistinila.

Uz preduvjet da je već sprovedena socijalizacija proizvodnih sredstava i da unutar plenuma, zajednica itd. vlada princip direktne demokracije, odluke bi ipak počivale na realnoj moći jedne većine, koja bi, konsekventno, nametnula jednoj manjini, obično nezadovoljnoj, svoje odluke. Primjena tih odluka dovela bi do upotrebe određenog oblika nadzora koji bi kontrolirao i sprječavao moguća opiranja. Osim toga, jedna bi manjina unutar ove “većine” trebala nadzirati i efikasno sprovođenje tih odluka. Na taj bi se način ponovno uvelo zastupništvo, mada tvrde da se svakog zastupnika može smjesta opozvati. U stvarnosti, nažalost, osobe nisu samo naviknute prepuštati drugima ono što bi mogle one same izravno obavljati, već bi ih i nedostatak osobne odgovornosti poticao na održavanje zastupanja i njenog pretvaranja u permanentnu instituciju.

S vremenom bi, zatim, plenumi izgubili svoju odlučivačku ulogu, desilo bi se isto što i Sovjetima u Rusiji. Država bi se obnovila i u najboljem bi slučaju ponovno zaživjela predstavnička demokracija, racionalnija i pogodnija interesima one iste Moći koja se činila urušena.

Razumljivo je, dakle, zašto direktna demokracija predstavlja samo jedan projekt društvene organizacije koji se smješta u okvire tradicionalnog političkog sustava i rekreira materijalne uvjete na kojima će se graditi nova država. Zato, ako je institucionalna logika predstavničke demokracije dogmatska i autoritarna, isto vrijedi i za direktnu demokraciju, koja je također autoritarna zato što proizvodi nove oblike društvenog autoriteta.

Anarhija je, naprotiv, ideja o društvu koja, uz realno ukidanje Policajca, isključuje sve oblike zastupanja i podržava princip suverenosti pojedinca te odbacuje svaki model već osmišljenih društava, kako bi se pojedincima vratilo misaono društvo, horizontalno i samouređeno, u kojem sloboda raste kroz međusobne odnose. Slobodno eksperimentiranje bilo bi jedini kriterij uspoředbe po kojem mjeriti i otkrivati Bolje. Sveopće samouređenje potaknulo bi osobe da spontano oslobode vlastitu individualnost od bogatog i žudećeg društva. Egoizam bi koegzistirao s onim što mu pričinja najveće zadovoljstvo: solidarnost. Osobe bi na taj način otkrile ugodu u prisvajanju onoga što im pripada: život.

Logiku anarhije sačinjava “sve i odmah”, ona ne priznaje kompromise, koji bi iskrivili njen istinski smisao: bilo bi vrlo korisno da brojni slobodari koje muči demokratska boljka razmisle o navedenome.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Ni zastupnička ni direktna demokracija
1983

Iz: *Anarchismo e sovversione sociale*, ed. Centolibri, 1983

anarhisticka-biblioteka.net